

Rapport

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Drenthe

- hem op 16 januari 2006 onterecht hebben aangehouden;
- hem niet hebben meegedeeld waarvoor hij was aangehouden;
- hem hebben geboeid;
- voorafgaand aan zijn aanhouding geen hulp hebben verleend;
- hem tijdens het vervoer naar het politiebureau geen autogordel hebben omgedaan;
- een GGD-arts hebben ingeschakeld;
- geen advocaat bij zijn verhoor hebben toegelaten.

Verder klaagt verzoeker over de wijze waarop de klachtencommissie op 9 maart 2007 advies heeft uitgebracht aan de korpsbeheerder. Verzoeker klaagt er in het bijzonder over dat de klachtencommissie op pagina 5 van haar advies heeft gesteld dat hij had aangegeven dat hij waanbeelden heeft.

Beoordeling

Algemeen

1. Op 16 januari 2006 kregen politieambtenaren K. en M. van het regionale politiekorps Drenthe omstreeks 20:00 uur de melding van de meldkamer van het korps dat een man een andere man en een vrouw genaamd S. lastig zou vallen en niet bij de woning van de twee betrokkenen weg wilde.
2. Politieambtenaren K. en M. hielden verzoeker als verdachte van een zedenmisdrijf aan. Hij werd overgebracht naar het politiebureau en voorgeleid aan de hulpofficier van justitie.
3. Politieambtenaren P. en Z. hoorden verzoeker op 17 januari 2006 als verdachte. Verzoeker werd niet vervolgd.
4. Verzoeker diende op 4 december 2006 een klacht in bij het korps. Hij klaagde erover dat hij ten onrechte als verdachte was aangehouden en ten onrechte was voorzien van handboeien. Verder klaagde verzoeker erover dat de politie hem bij zijn arrestatie niet de reden daarvan had meegedeeld. Ook klaagde verzoeker erover dat de politie hem niet de hulp had gegeven die zij verplicht was aan hem te geven. Verder klaagde hij erover dat hij tijdens zijn verhoor was vernederd.

5. Op 15 februari 2007 vond een hoorzitting van de klachtencommissie van het regionale politiekorps Drenthe plaats. Naast verzoeker was een drietal betrokken ambtenaren aanwezig.

6. De klachtencommissie bracht op 9 maart 2007 haar advies aan de korpsbeheerder uit. Zij adviseerde de korpsbeheerder om de klacht niet gegrond te achten. Op 26 maart 2007 handelde de korpsbeheerder de klacht af overeenkomstig het advies van de klachtencommissie.

I. Ten aanzien van de aanhouding

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Drenthe hem op 16 januari 2006 onterecht hebben aangehouden.

2. De korpsbeheerder acht de klacht niet gegrond. Hij voert daartoe het volgende aan.

Uit het proces-verbaal van de politie blijkt dat betrokken ambtenaar K. een gesprek had gehad met het vermeende slachtoffer (S.) van verzoeker. Uit dat gesprek was K. gebleken dat verzoeker zich mogelijk schuldig had gemaakt aan aanranding of verkrachting als bedoeld in artikel 242, respectievelijk 246 van het Wetboek van Strafrecht (verder Sr, zie Achtergrond 3.). Er was dus sprake van een verdenking als bedoeld in artikel 27 Sv (zie Achtergrond 4.1.). Achteraf bleek dat S. om haar moverende reden haar verklaring niet op papier wilde zetten. Dat laat, aldus de korpsbeheerder, onverlet dat er voordien wel sprake was van een aangifte in de zin van het Wetboek van Strafvordering waar de politie terecht actie op heeft ondernomen.

3. In het proces-verbaal van bevindingen dat is opgesteld naar aanleiding van de aanhouding van verzoeker, komt het volgende naar voren.

Betrokken ambtenaren K. en M. reageerden op een melding dat een man die later verzoeker bleek te zijn, geen gehoor gaf aan het verzoek van de bewoners om zich niet te begeven in de nabije omtrek van hun woning. Verzoeker vroeg de politieambtenaren om hem naar het ziekenhuis te brengen. Zij kregen de indruk dat verzoeker niet het volledige besef van de werkelijkheid had. Zo had verzoeker volgens K. een koele blik in de ogen en had K. de indruk dat verzoeker hem wel zag maar niet daadwerkelijk aankeek. Verzoeker reageerde niet op de door de politieambtenaren gestelde vragen. Verzoeker herhaalde dat de politie hem naar het ziekenhuis moest brengen en vertelde daarbij over hetgeen dat was voorgevallen tussen hem en de bewoners van de woning. Hierop deelde de politie hem mee dat hij met hen mee kon komen naar het politiebureau. Verzoeker merkte op dat hij vond dat de politie met de bewoners van het huis in een complot zat. De politieambtenaren deden verzoeker de boeien om en lieten hem achterin de auto

plaatsnemen. K. ging de woning binnen en stelde S. toen een aantal vragen. Uit haar antwoorden maakte K. op dat er die middag of avond mogelijk sprake was van een aanranding en/of verkrachting. K. lichtte vervolgens zijn collega M. in. Verzoeker werd vervolgens aangehouden ter zake van aanranding en/of verkrachting. De technische recherche stelde mogelijk DNA-materiaal in de woning van S. veilig.

4. Politieambtenaren K. en M. hebben tijdens de interne klachtprocedure grotendeels overeenkomstig de inhoud van het proces-verbaal van bevindingen verklaard.

5. Op 16 januari 2006 heeft de politie met S. in haar woning een intakegesprek gevoerd. Naar aanleiding van dat intakegesprek is een proces-verbaal opgesteld. In dat proces-verbaal staat - kort weergegeven - dat verzoeker had geprobeerd om sex met S. te hebben tegen haar wil, in haar woning.

Beoordeling

6. Het verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming houdt voor bestuursorganen in dat zij buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen niemand zijn vrijheid mogen ontnemen. Ingevolge artikel 27 Sv. (zie Achtergrond, onder 4.1.) wordt als verdachte aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten en omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit. Ingevolge artikel 53 Sv. (zie Achtergrond, onder 4.5.) is in geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit iedere opsporingsambtenaar bevoegd om een verdachte aan te houden.

7. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de betrokken politieambtenaren gelet op de verklaring van S. in haar woning, verzoeker in redelijkheid hebben kunnen aanmerken als verdachte. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman is de ontneming van de vrijheid dan ook niet onrechtmatig geweest. Aangezien er sprake was van een ontdekking op heterdaad waren de betrokken politieambtenaren bevoegd tot aanhouding van verzoeker als verdachte. Op grond van de verklaringen van de politieambtenaren acht de Nationale ombudsman het aannemelijk dat verzoeker op dat moment niet geheel helder was. De Nationale ombudsman is daarom van mening dat de betrokken ambtenaren op dat moment ervoor konden kiezen om verzoeker in het belang van het onderzoek naar dit strafbaar feit aan te houden en over te brengen naar het politiebureau voor nader onderzoek. Het regionale politiekorps Drenthe heeft het verbod van onrechtmatige vrijheidsberoving al met al niet overtreden.

De onderzochte gedraging is in zoverre behoorlijk.

II. Ten aanzien van de mededeling omtrent de reden van de aanhouding

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er voorts over dat ambtenaren van het regionale politiekorps Drenthe hem niet hebben meegedeeld waarvoor hij was aangehouden.
2. Tijdens het onderzoek door de Nationale ombudsman merkte verzoeker op dat de politie hem bij aanvang van het verhoor had gevraagd of hij wist waarom hij daar (op het bureau; N.o.) was. Hierop had verzoeker aangegeven dat hij geen enkel idee had, waarop betrokken ambtenaar Z., aldus verzoeker, hem had meegedeeld "dat weet je best!". Verzoeker had vervolgens opgemerkt dat hij het niet wist. Het kwam voor hem als een volslagen verassing. Pas toen had verzoeker te horen gekregen dat er jegens hem aangifte was gedaan van verkrachting.
3. De korpsbeheerder acht de klacht niet gegrond en verwijst naar de argumenten in het advies van de klachtencommissie die aan zijn beslissing tijdens de interne klachtprocedure ten grondslag hebben gelegen. De klachtencommissie overwoog in haar advies dat de betrokken politieambtenaren hebben verklaard dat zij bij de aanhouding verzoeker hadden aangegeven waarvoor hij was aangehouden. De klachtencommissie had geen enkele aanleiding om aan die verklaringen te twijfelen. Ook de korpsbeheerder ziet geen reden om vraagtekens te plaatsen bij de inhoud van de verklaringen van de betrokken ambtenaren.
4. In het proces-verbaal van bevindingen dat is opgesteld naar aanleiding van de aanhouding van verzoeker, blijkt dat verzoeker is aangehouden ter zake van aanranding en/of verkrachting. Uit het proces-verbaal blijkt niet dat dit verzoeker op het moment van zijn aanhouding werd meegedeeld.
5. Voorts deed zich de bijzonderheid voor dat verzoeker zich op het moment van aanhouding al in het politievoertuig bevond, om in het kader van hulpverlening te worden overgebracht naar het politiebureau. De betrokken politieambtenaren hebben in een desbetreffend proces-verbaal aangegeven dat aan verzoeker toen is meegedeeld dat hij niet tot antwoorden was verplicht; verzoeker vertelde onderweg naar het politiebureau uit zichzelf over hetgeen zich tussen hem en S. had voorgedaan; naar aanleiding daarvan was hem nogmaals meegedeeld dat hij niet tot antwoorden verplicht was.
6. Verzoeker is op 17 januari 2006 door politieambtenaren P. en Z. als verdachte gehoord. Tijdens dat verhoor is aan verzoeker verteld dat hij was aangehouden omdat de politie hem ervan verdacht dat hij zich schuldig had gemaakt aan een strafbaar feit, namelijk verkrachting dan wel aanranding.
7. Verzoeker gaf tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman aan zich niks over een gesprek in de politieauto te kunnen herinneren.

Beoordeling

8. Op grond van artikel 5 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) hebben opsporingsambtenaren de plicht om een ieder die wordt aangehouden, onverwijld op de hoogte te brengen van de reden van aanhouding (zie Achtergrond, onder 2.1.).

9. De inhoudelijke eis die aan de in artikel 5, tweede lid EVRM neergelegde informatieplicht wordt gesteld, is dat de verdachte bij zijn aanhouding moet weten van welk strafbaar feit hij wordt verdacht en waarom. De mededeling van de reden voor arrestatie moet onverwijld geschieden.

Uit het onderzoek is de Nationale ombudsman niet gebleken dat de politie verzoeker ten tijde van zijn aanhouding heeft verteld waarvan hij werd verdacht en waarom. Uit hetgeen over en weer is verklaard leidt de Nationale ombudsman af dat verzoeker wel is meegedeeld dat hij was aangehouden, en dat hij niet tot antwoorden was verplicht, maar niet de reden voor de aanhouding, althans het strafbare feit of de strafbare feiten waarvan hij toen werd verdacht. Tijdens het onderzoek door de Nationale ombudsman is weliswaar naar voren gekomen dat de reden tijdens het verhoor is meegedeeld. Het verhoor vond echter de dag na de aanhouding plaats. De Nationale ombudsman is daarom van oordeel dat in dit geval de mededeling van de aanhouding niet onverwijld heeft plaatsgevonden. Al met al is er sprake geweest van schending van bedoelde verdragsbepaling.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

III. Ten aanzien van het boeien

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Drenthe hem hebben geboeid. Volgens verzoeker was er geen aanleiding om hem handboeien om te doen. Verzoeker geeft daarbij aan dat hij niet agressief was.

2. De korpsbeheerder acht de klacht niet gegrond.

Ook hier baseert de korpsbeheerder zijn standpunt op de overwegingen die de klachtencommissie in haar advies maakte. De klachtencommissie overwoog onder meer dat uit de verklaring van de politieambtenaren valt af te leiden dat verzoeker de handboeien zijn omgedaan in het kader van de hulpverlening en voor zijn eigen veiligheid. Verder was verzoeker verschillende keren jegens de politieambtenaren handtastelijk en staakte hij zijn handelwijze na waarschuwingen niet. De manier waarop de ambtenaren verzoeker hebben aangetroffen was ook reden om ter bescherming van zowel verzoeker als de politieambtenaren, verzoeker de handboeien om te doen. In de gegeven situatie was, volgens de korpsbeheerder, het plaatsen van de handboeien acceptabel.

De korpsbeheerder geeft in reactie op de klacht verder aan dat de betrokken ambtenaren verzoeker hebben geboeid op grond van artikel 2 van de Politiewet 1993 (zie Achtergrond, onder 5.) en niet op grond van artikel 22 van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar (verder Ambtsinstructie, zie Achtergrond, onder 6.1.).

3. In het proces-verbaal van bevindingen van 22 februari 2006 staat vermeld dat de politie verzoeker heeft geboeid voor zijn eigen veiligheid, die van de omgeving en in verband met de eigen veiligheid van de politieambtenaren. Verder blijkt uit het proces-verbaal van bevindingen dat de politieambtenaren verzoeker hebben geboeid toen hij nog niet als verdachte was aangehouden.

4. Politieambtenaren K. en M. hebben tijdens de interne klachtprocedure op 18 december 2006 verklaard dat verzoeker op hen een instabiele indruk maakte. Verder hebben K. en M. tijdens de interne klachtprocedure aangegeven dat zij aan verzoeker hebben meegedeeld dat hij geboeid zou worden vervoerd in verband met zijn eigen veiligheid en die van de politieambtenaren. Volgens de politieambtenaren is verzoeker hiermee akkoord gegaan en heeft hij zijn volledige medewerking tijdens het boeien verleend.

Beoordeling

5. Ingevolge het bepaalde in artikel 2 van de Politiewet 1993 is het de taak van de politie om de rechtsorde te handhaven en om hulp te verlenen aan hen die deze behoeven (zie Achtergrond, onder 5.). Deze hulpverleningstaak wordt verder ingevuld door artikel 24 en 25 van de Ambtsinstructie (zie Achtergrond, onder 6.2. en 6.3.).

6. Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen heeft een ieder recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam. Het boeien van een persoon betekent een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het lichaam, welk recht in artikel 11 van de Grondwet is neergelegd (zie Achtergrond, onder 1.1.). Bij of krachtens de wet kunnen beperkingen op dit grondrecht worden gemaakt (zie Achtergrond, onder 1.2.). Ook in artikel 8 EVRM is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privéleven - waaronder mede wordt verstaan zijn lichamelijke integriteit - moet zijn voorzien bij wet (zie Achtergrond, onder 2.2.).

6.1. Artikel 22, Ambtsinstructie geeft een ambtenaar onder bepaalde voorwaarden de bevoegdheid een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd ten behoeve van het vervoer handboeien aan te leggen. De politieambtenaar moet dan van geval tot geval de afweging maken of de aanwezigheid van veiligheidsrisico's het toepassen van geweld naar redelijk inzicht rechtvaardigt en moet daarbij rekening houden met het gevaar op ontvluchting of het gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

6.2. In dit geval was verzoeker nog niet als verdachte aangemerkt toen de politie hem de handboeien omdeed. De Nationale ombudsman is het daarom met de korpsbeheerder eens dat de politie verzoeker niet op grond van artikel 22 van de Ambtsinstructie kon hebben geboeid.

7. Een inbreuk op voornoemd mensenrecht (zie onder 6.) zonder dat sprake is van een toereikende wettelijke grondslag, is alleen te rechtvaardigen in een situatie van noodtoestand zoals die zich kan voordoen als gevolg van een conflict van rechtsplichten.

Het gaat bij een dergelijk conflict enerzijds om de plicht van de politie om de door de wet beschermde rechten en vrijheden van de burger te respecteren en anderzijds om plichten die kunnen voortvloeien uit de taak van de politie om hulp te verlenen aan hen die deze behoeven. Voorts doet een noodtoestand zich pas voor indien het beoogde doel de maatregel noodzakelijk maakt en het doel niet (ook) op een andere wijze kan worden bereikt.

7.1. In dit geval biedt de globale taakomschrijving van artikel 2 Politiewet 1993 onvoldoende grondslag voor de gemaakte inbreuk op verzoekers recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam. Niet is gebleken van zodanige feiten en omstandigheden dat gesproken kan worden van een noodtoestand als hiervoor bedoeld. Dat verzoeker op de politie enigszins verward overkwam leverde in ieder geval bezien tegen de achtergrond dat hij zich niet agressief gedroeg, geen noodtoestand op. Door verzoeker de handboeien om te doen, heeft het regionale politiekorps Drenthe het recht op onaantastbaarheid van het lichaam geschonden.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

IV. Ten aanzien van de hulpverlening

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er ook over dat ambtenaren van het regionale politiekorps Drenthe hem voorafgaand aan zijn aanhouding geen hulp hebben verleend.

2. Verzoeker is van mening dat in het geval iemand op straat om medische hulp vraagt, er geen enkele reden is om die persoon naar het politiebureau te brengen. Verder merkt verzoeker op dat het niet aan een politieagent is om te bepalen of iemand wel of niet medische hulp nodig heeft.

3. De korpsbeheerder acht de klacht niet gegrond en voert het volgende aan.

Het is volgens de korpsbeheerder aan de politie om bij een aangetroffen situatie te bepalen of en zo ja, welke medische hulp nodig is. De politie heeft op dat moment gedaan wat zij moest doen; namelijk verzoeker meenemen naar het politiebureau om hem daar te

laten onderzoeken door een GGD-arts. Immers twijfelden de politieambtenaren bij het aanspreken van verzoeker aan zijn geestelijke gesteldheid. Reden waarom hij in het kader van hulpverlening is meegenomen naar het politiebureau. Dat verzoeker tijdens zijn aanhouding vertelde dat hij naar het ziekenhuis wilde, is geen reden om aan dat verzoek te voldoen. Op het politiebureau is verzoeker direct onderzocht door een gewaarschuwde GGD-arts. Daarmee heeft de politie voldaan aan haar verplichtingen zoals op dit punt is vastgesteld in de Ambtsinstructie, aldus de korpsbeheerder.

4. Uit het proces-verbaal van bevindingen dat is opgesteld naar aanleiding van de aanhouding van verzoeker, uit de verklaringen van de betrokken ambtenaren en uit de verklaring van verzoeker, komt kort weergegeven het volgend beeld naar voren.

De politie reageerde op een melding. Ter plaatse aangekomen, troffen zij verzoeker in verwarde toestand aan. Verzoeker deelde hun - volgens zijn eigen verklaring tijdens de interne klachtprocedure - mee dat hij een psychose had en dat hij naar het ziekenhuis wilde. Betrokken ambtenaren probeerden bij verzoeker na te gaan wat zich had voorgedaan. De politieambtenaren kregen toen de indruk dat verzoeker niet het volledige besef van de werkelijkheid had. Verzoeker reageerde niet op de door de politie gestelde vragen. Hij herhaalde dat de politie hem naar het ziekenhuis moest brengen. Hierop deelde de politie hem mee dat hij met hen mee kon komen naar het politiebureau. De politie zou dan het ziekenhuis bellen en vragen of verzoeker kon worden opgenomen. Hierop verklaarde verzoeker dat hij dat goed vond. Hij werd vervolgens in het politievoertuig geplaatst.

Beoordeling

5. Het vereiste van professionaliteit houdt in dat ambtenaren met een bijzondere training of opleiding jegens burgers overeenkomstig de standaarden van hun beroepsgroep handelen. Dit betekent voor de politie dat zij haar taken op daadkrachtige en deskundige wijze dient uit te voeren. Eén van de taken van de politie is het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven (zie Achtergrond, onder 5.).

6. Hulpverlening door de politie geschiedt op basis van vrijwilligheid aan de zijde van de burger. Wenst de burger niet te worden geholpen op de wijze die de politie voor ogen staat, dan mag de politie in beginsel haar hulp niet aan de burger tegen diens (uitdrukkelijke) wil opdringen, met name niet wanneer daarmee inbreuk zou worden gemaakt op wettelijk beschermde rechten of vrijheden van de burger. De Ambtsinstructie verleent namelijk geen bevoegdheid hiertoe.

7. De Nationale ombudsman ziet geen reden om te twijfelen aan de lezing van de betrokken ambtenaren en gaat er daarom vanuit dat de politie verzoeker in verwarde toestand aantrof toen zij ter plaatse aankwam. Verzoeker heeft hun meegedeeld dat hij op dat moment een psychose had. Hij was op dat moment nog niet aangehouden en vroeg de

politie om hem naar het ziekenhuis te brengen. De politie heeft verzoeker voorgesteld om mee te komen naar het politiebureau. Verzoeker heeft vervolgens hiermee ingestemd en heeft vrijwillig plaatsgenomen in het politievoertuig. De Nationale ombudsman is daarom van oordeel dat het regionale politiekorps niet in strijd heeft gehandeld met het vereiste van professionaliteit.

De onderzochte gedraging is in zoverre behoorlijk.

V. Ten aanzien van het dragen van een autogordel

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er voorts over dat ambtenaren van het regionale politiekorps Drenthe hem tijdens het vervoer naar het politiebureau geen autogordel hebben omgedaan.
2. De korpsbeheerder acht de klacht niet gegrond nu tijdens de interne klachtprocedure niet is komen vast te staan dat verzoeker tijdens het vervoer niet was voorzien van autogordels. Dat was gelet op de lange periode tussen het voorval en het indienen van de klacht niet meer te achterhalen.

Beoordeling

3. Aangezien de enkele verklaring van verzoeker niet voldoende is om vast te stellen wat er is gebeurd, zal de Nationale ombudsman zich ontdoen van een oordeel.

VI. Ten aanzien van inschakeling arts

Bevindingen

1. Verder klaagt verzoeker erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Drenthe een GGD-arts hebben ingeschakeld.
2. Verzoeker stelt zich op het standpunt dat een GGD-arts bestemd is voor arrestanten en dat hij al voordat hij werd gearresteerd door een GGD-arts werd bezocht.
3. De korpsbeheerder acht de klacht niet gegrond en verwijst naar artikel 32 van de Ambtsinstructie (zie Achtergrond, onder 6.). Gezien dit artikel en de daarin genoemde gevallen is de politie verplicht om een GGD-arts te waarschuwen. De politie was immers van mening dat verzoeker dringend hulp nodig had.
4. Gedurende het onderzoek is naar voren gekomen dat de politie verzoeker in verwarde toestand heeft aangetroffen en dat de politie verzoeker kort daarop heeft aangehouden omdat jegens hem sprake was van een redelijke verdenking aan een strafbaar feit. De

politie heeft verzoeker naar het politiebureau gebracht alwaar hij drie keer is onderzocht door een GGD-arts. Namelijk één keer op 16 januari 2006 en twee keren op 17 januari 2006.

Beoordeling

5. Het vereiste van bijzondere zorg houdt in dat bestuursorganen aan personen die onder hun hoede zijn geplaatst de zorg verlenen waarvoor deze personen, vanwege die afhankelijke positie, op die bestuursorganen zijn aangewezen.

6. Dit vereiste is onder meer uitgewerkt in artikel 32 van de Ambtsinstructie (zie Achtergrond, onder 6.4.) welk artikel bepaalt dat indien er aanwijzingen waren dat verzoeker medische bijstand behoefde, de politieambtenaren overleg hadden moeten voeren met een arts. Gezien de toestand waarin verzoeker verkeerde op het moment van het eerste contact met de betrokken politieambtenaren en zijn eigen mededeling dat hij een psychose had, kan de politie geen verwijt worden gemaakt dat zij een arts heeft ingeschakeld. Anders dan verzoeker stelt, geldt het bepaalde in art. 32 Ambtsinstructie niet slechts voor diegene die is aangehouden op verdenking van een strafbaar feit, maar voor alle ingeslotenen. De Nationale ombudsman is van oordeel dat het regionale politiekorps overeenkomstig het vereiste van bijzondere zorg heeft gehandeld.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

VII. Ten aanzien van de toelating van een advocaat tijdens het verhoor

Bevindingen

1. Verder klaagt verzoeker erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Drenthe geen advocaat bij zijn verhoor hebben toegelaten.

2. Verzoeker stelt zich op het standpunt dat hij langer dan zes uur werd vastgehouden en om die reden recht had op een advocaat. Op het moment waarop verzoeker als verdachte werd gehoord, was hij erg moe en niet op de hoogte van de feiten waarvan hij werd verdacht. Een advocaat had, aldus verzoeker, op dat moment beter voor zijn rechten op kunnen komen.

3. De korpsbeheerder acht de klacht niet gegrond.

Verzoeker is op dinsdag 17 januari 2006 om 12:30 uur in verzekering gesteld. In zo'n geval wordt direct ook de piketadvocaat ingelicht. Verzoeker is diezelfde dag om 13:35 uur in vrijheid gesteld omdat er wat betreft de termijn van het ophouden voor verhoor, een procedurefout was gemaakt. Gelet op het korte tijdsbestek heeft de piketadvocaat niet de gelegenheid gehad verzoeker te bezoeken. De korpsbeheerder deelt ook mee dat vanaf

het moment dat de politie een piketadvocaat waarschuwt, het niet meer een verantwoordelijkheid van de politie is of een advocaat zijn cliënt bezoekt. In zoverre acht de korpsbeheerder de klacht niet gegrond. Voor zover verzoeker van mening is dat tijdens zijn ophouding voor verhoor geen advocaat aanwezig is geweest, hanteert de korpsbeheerder het standpunt dat de politie niet verplicht is om zorg te dragen voor een advocaat tijdens de ophouding voor verhoor.

4. Tijdens het onderzoek door de Nationale ombudsman zijn de volgende feiten en omstandigheden naar voren gekomen. Verzoeker is op 16 januari 2006 om 20:56 uur als verdachte aangehouden en ingesloten in een politiecel. De GGD-arts heeft verzoeker op 17 januari 2006 onderzocht en heeft toen bepaald dat verzoeker gehoord kon worden. Op 17 januari 2006 is verzoeker om 12:01 uur door politieambtenaren als verdachte gehoord. Verzoeker is op 17 januari 2006 om 12:30 uur in verzekering gesteld. Verzoeker heeft tijdens het onderzoek door de Nationale ombudsman verklaard dat hij niet heeft verzocht om bijstand door een advocaat. Het korps heeft een piketadvocaat gewaarschuwd. Verzoeker is op 17 januari 2006 om 13:35 uur in vrijheid gesteld.

Beoordeling

5. Het beginsel van fair play eist dat bestuursorganen en ambtenaren burgers de mogelijkheid geven om hun procedurele kansen te benutten. In dit geval brengt dit beginsel met zich mee dat een verdachte recht heeft op verdediging. Het recht van een verdachte op verdediging wordt beschouwd als een van de grondslagen van een eerlijk proces en omvat mede het recht op rechtsbijstand. In artikel 18 van de Grondwet is het recht op rechtsbijstand vastgelegd (zie Achtergrond, onder 1.3.). Dit recht is ook vastgelegd in artikel 6, derde lid onder c van het EVRM en in artikel 14, derde lid onder b van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (IVBPR, zie Achtergrond, onder 1.4.). Het recht op rechtsbijstand is voorts vastgelegd in artikel 28 Sv. (zie Achtergrond, onder 4.2.). Op grond van het bepaalde in het tweede lid van dit artikel behoort de verdachte, telkens wanneer hij dat verzoekt, zoveel mogelijk in de gelegenheid te worden gesteld zich met zijn raadsman in verbinding te stellen. Dit artikellid kan zo worden uitgelegd, dat de verdachte - ook in het stadium dat hij wordt opgehouden voor verhoor - de gelegenheid moet hebben zich per telefoon tot zijn raadsman te wenden teneinde diens hulp in te roepen. Artikel 50 Sv. waarborgt verder de vrije toegang van de raadsman tot de verdachte (zie Achtergrond, onder 4.4.). Aangezien de verdachte pas na inverzekeringstelling een (piket)advocaat krijgt toegevoegd (zie Achtergrond, onder 4.3.), heeft het verzoek, voor zover het de periode voorafgaand aan de inverzekeringstelling betreft, betrekking op een gekozen raadsman.

6. Op grond van de overgelegde informatie stelt de Nationale ombudsman vast dat verzoeker tijdens zijn vrijheidsbeneming op geen enkel moment heeft verzocht om bijstand door een advocaat en dat de politie na de inverzekeringstelling een piketadvocaat heeft

gewaarschuwd. Derhalve is het de Nationale ombudsman niet gebleken dat het regionale politiekorps Drenthe het beginsel van fair play heeft geschonden.

De onderzochte gedraging is in zoverre behoorlijk.

VIII. Ten aanzien van de stelling in het advies van de klachtencommissie

Bevindingen

1. Tot slot klaagt verzoeker over de wijze waarop de klachtencommissie op 9 maart 2007 advies heeft uitgebracht aan de korpsbeheerder. Verzoeker klaagt er in het bijzonder over dat de klachtencommissie op pagina 5 van haar advies voorop stelt dat verzoeker heeft aangegeven dat hij waanbeelden heeft. Verzoeker stelt dat hij dit niet heeft gezegd. Verzoeker meent dat de opmerking van de klachtencommissie nu deze zonder nadere argumenten is geplaatst, zijn geloofwaardigheid onderuit haalt.

2. De voorzitter van de klachtencommissie acht de klacht niet gegrond, mede namens de beide andere leden die aanwezig waren op de betreffende hoorzitting. Bij de hoorzitting is een notulist aanwezig die een zeer uitgebreid maar zakelijk weergegeven verslag maakt van wat op de hoorzitting naar voren wordt gebracht. Ook bij nadere beschouwing meent de voorzitter dat het verslag een correcte weergave bevat. De korpsbeheerder deelt de mening van de voorzitter en acht de klacht eveneens niet gegrond.

3. Verzoeker stelt zich op het standpunt dat hij nooit heeft aangegeven dat hij waanbeelden heeft. Verzoeker geeft aan dat hij die ook niet heeft. De dag dat hij door politieambtenaren is aangehouden, had hij voor het eerst in zijn leven een psychose gehad. Deze psychose heeft een paar uur geduurd.

Beoordeling

4. Het vereiste van administratieve nauwkeurigheid houdt in dat bestuursorganen secuur werken. Dit brengt met zich mee dat een bestuursorgaan informatie dient vast te leggen en te verstrekken die waarheidsgetrouw en correct geformuleerd is.

5. De verklaring van verzoeker en die van de voorzitter van de klachtencommissie komen niet met elkaar overeen. De Nationale ombudsman kent in deze situatie echter meer gewicht toe aan de verklaring van de voorzitter van de commissie in combinatie met de vastlegging in de notulen dan aan de enkele stelling van verzoekers. De Nationale ombudsman is dan ook van oordeel dat de klachtencommissie niet heeft gehandeld in strijd met het vereiste van administratieve nauwkeurigheid. De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Drenthe is
gegrond ten aanzien van:

- het omdoen van de handboeien, wegens schending van het recht op
onaantastbaarheid van het lichaam;
- het niet meedelen van de reden van aanhouding, wegens schending van het recht om
onverwijld op de hoogte te worden gebracht van de reden van aanhouding.

niet gegrond ten aanzien van:

- de aanhouding;
- de hulpverlening voorafgaand aan de aanhouding;
- de inschakeling van een arts;
- het niet toelaten van een advocaat bij zijn verhoor
- de klachtencommissie.

De Nationale ombudsman onthoudt zich van een oordeel ten aanzien van de autogordel.

Onderzoek

Op 16 april 2007 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer D. te Amsterdam, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Drenthe en een gedraging van de klachtencommissie van het betreffende korps.

Naar deze gedragingen, die worden aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Drenthe, respectievelijk een gedraging van de voorzitter van de klachtencommissie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder en de voorzitter verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Daarnaast werd de betrokken ambtenaren de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. Zij maakten van deze gelegenheid geen gebruik.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Assen over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel redenen

was. De hoofdofficier van justitie zag geen reden daartoe.

Tijdens het onderzoek kregen de korpsbeheerder en de voorzitter, en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De reactie van verzoeker gaf aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen.

Noch de korpsbeheerder noch de klachtencommissie gaf binnen de gestelde termijn een reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie.

Verzoekschrift van 16 april 2007.

Het intern klachtdossier van het regionale politiekorps Drenthe.

Standpunt van de korpsbeheerder van 3 juli 2007 met daarin verwerkt de reactie van de voorzitter van de klachtencommissie.

Reactie van verzoeker van 1 augustus 2007.

Reactie van de korpsbeheerder van 22 oktober 2007.

Reactie van verzoeker van 22 november 2007.

Brief van het regionale politiekorps Drenthe van 13 mei 2008 met als bijlagen een aantal mutaties en processen-verbaal.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Grondwet

1.1. Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

1.2. Artikel 15, eerste lid

"Buiten de gevallen bij of krachtens de wet bepaald mag niemand zijn vrijheid worden ontnomen."

1.3. Artikel 18

"1. Ieder kan zich in rechte en in administratief beroep doen bijstaan.

2. De wet stelt regels omtrent het verlenen van rechtsbijstand aan minder draagkrachtigen."

1.4. Het recht op rechtsbijstand is ook vastgelegd in artikel 6, derde lid onder c van het EVRM en in artikel 14, derde lid onder b van het IVBPR.

2. Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM)

2.1. Artikel 5, tweede lid:

"Een ieder die gearresteerd is moet onverwijld en in een taal die hij verstaat op de hoogte worden gebracht van de redenen van zijn arrestatie en van alle beschuldigingen die tegen hem zijn ingebracht."

2.2. Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie."

3. Wetboek van Strafrecht

3.1. Artikel 242

"Hij die door geweld of een andere feitelijkheid of bedreiging met geweld of een andere feitelijkheid iemand dwingt tot het ondergaan van handelingen die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam, wordt als schuldig aan verkrachting gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie."

3.2. Artikel 246

"Hij die door geweld of een andere feitelijkheid of bedreiging met geweld of een andere feitelijkheid iemand dwingt tot het plegen of dulden van ontuchtige handelingen, wordt, als schuldig aan feitelijke aanranding van de eerbaarheid, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of geldboete van de vijfde categorie."

4. Wetboek van Strafvordering

4.1. Artikel 27, eerste lid:

"Als verdachte wordt vóórdat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit."

4.2. Artikel 28

"1. De verdachte is bevoegd zich (...) door een of meer gekozen of toegevoegde raadslieden te doen bijstaan.

2. Hem wordt daartoe, telkens wanneer hij dit verzoekt, zooveel mogelijk de gelegenheid verschaft om zich met zijn raadsman of met zijne raadslieden in verbinding te stellen."

4.3. Artikel 40, eerste tot en met vijfde lid:

"1. Het bureau rechtsbijstandvoorziening kan ingeschreven advocaten die zich daartoe bereid hebben verklaard, aanwijzen voor het beurtelings verlenen van rechtsbijstand aan in verzekering gestelde verdachten.

2. Is een krachtens het voorgaande lid aangewezen advocaat beschikbaar voor het verlenen van rechtsbijstand aan een in verzekering gestelde verdachte, dan treedt hij, voor de duur van de inverzekeringstelling, als diens raadsman op. De officier van justitie of een hulpofficier licht de advocaat onverwijld omtrent de inverzekeringstelling in.

3. In gevallen waarin geen advocaat beschikbaar is voor het verlenen van rechtsbijstand op de voet van het bepaalde in de voorgaande leden, brengt de officier van justitie of de hulpofficier dit onverwijld ter kennis van de voorzitter van de rechtbank. Deze geeft een last aan het bureau rechtsbijstandvoorziening dat voor de duur van de inverzekeringstelling een raadsman aan de verdachte toevoegt.

4. De in dit artikel bedoelde aanwijzingen en kennisgevingen geschieden overeenkomstig door de Minister van Justitie vast te stellen bepalingen.

5. Het tweede en het derde lid blijven buiten toepassing indien de verdachte een gekozen raadsman heeft."

4.4. Artikel 50

"1. De raadsman heeft vrijen toegang tot den verdachte die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, kan hem alleen spreken en met hem brieven wisselen zonder dat van den inhoud door anderen wordt kennis genomen, een en ander onder het vereiste toezicht, met inachtneming van de huishoudelijke reglementen, en zonder dat het onderzoek daardoor

mag worden opgehouden.

2. Indien uit bepaalde omstandigheden een ernstig vermoeden voortvloeit dat het vrije verkeer tussen raadsman en verdachte hetzij zal strekken om den verdachte bekend te maken met enige omstandigheid waarvan hij in het belang van het onderzoek tijdelijk onkundig moet blijven, hetzij wordt misbruikt voor pogingen om de opsporing der waarheid te belemmeren, kan tijdens het gerechtelijk vooronderzoek de rechter-commissaris, en overigens tijdens het voorbereidende onderzoek de officier van justitie, telkens bevelen dat de raadsman geen toegang tot den verdachte zal hebben of dezen niet alleen zal mogen spreken en dat brieven of andere stukken, tussen raadsman en verdachte gewisseld, niet zullen worden uitgereikt. Het bevel omschrijft de bepaalde omstandigheden in den voorgaande zin bedoeld; het beperkt de vrijheid van verkeer tussen raadsman en verdachte niet meer en wordt voor niet langer gegeven, dan door die omstandigheden wordt gevorderd, en is in elk geval slechts gedurende ten hoogste zes dagen van kracht. Van het bevel geschiedt schriftelijke mededeling aan den raadsman en aan den verdachte."

4.5. Artikel 53, eerste lid:

"In geval van ontdekking op heterdaad is ieder bevoegd den verdachte aan te houden."

5. Artikel 2 van de Politiewet 1993

"De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven."

6. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar (Besluit van 8 april 1994, Stb. 275, in werking getreden op 1 april 1994)

6.1. Artikel 22

"1. De ambtenaar kan een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien aanleggen.

2. De maatregel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden getroffen, indien de feiten en omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

3. De in het tweede lid bedoelde feiten of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn in:

a. de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, of

b. de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden, één en ander in samenhang met de wijze waarop en de situatie waarin het vervoer plaatsvindt."

6.2. Artikel 24

"1. De ambtenaar draagt er zorg voor personen met lichte verwondingen, ziekteverschijnselen en personen ten aanzien van wie twijfel op dit punt bestaat, de weg te wijzen naar een huisarts of naar een E.H.B.O.-afdeling van een ziekenhuis. Indien dat noodzakelijk is, verleent de ambtenaar bemiddeling bij het verkrijgen van passend vervoer.

2. De ambtenaar draagt er zorg voor dat personen met ernstige verwondingen en bewustelozen, waar onder mede worden verstaan personen die niet wekbaar of niet aanspreekbaar zijn, per ambulance naar het ziekenhuis worden vervoerd. De gegevens omtrent aard en omstandigheden van de gebeurtenis die tot de ziekte-toestand heeft geleid, alsmede de op de persoon aangetroffen medische gegevens en geneesmiddelen, worden door hem ter beschikking van de medische hulpverleners gesteld."

6.3. Artikel 25

"1. De ambtenaar draagt er zoveel mogelijk zorg voor dat personen die door drankgebruik, dan wel door andere oorzaken, onmiddellijk gevaarlijk zijn, hetzij voor de openbare orde, veiligheid, of gezondheid, hetzij voor zichzelf, op de meest geschikte wijze van openbare plaatsen als bedoeld in artikel 1 van de Wet openbare manifestaties, worden verwijderd. Onder openbare plaatsen worden mede verstaan vervoermiddelen die zich bevinden op deze plaatsen, een en ander voor zover niet gebezigd als woning.

2. De ambtenaar draagt personen als bedoeld in het eerste lid over aan het eigen zorgkader, voor zover de omstandigheden zulks toelaten. Zij kunnen bij het ontbreken van opvangmogelijkheden elders, bij wijze van hulpverlening, op het politie- of brigadebureau worden ondergebracht, indien dit nodig is voor hun bescherming en dit niet tegen hun wil geschiedt.

3. Voor personen als bedoeld in het eerste lid, van wie bekend is dat zij geestelijk gestoord zijn of die geestelijk gestoord lijken, waarschuwt de ambtenaar de arts, nadat zo mogelijk getracht is contact te zoeken met de eigen huisarts."

6.4. Artikel 32

"1. In het geval er aanwijzingen zijn dat een ingeslotene medische bijstand behoeft dan wel er bij deze persoon medicijnen zijn aangetroffen, overlegt de ambtenaar met de arts. De ambtenaar overlegt eveneens met de arts indien de ingeslotene zelf om medische bijstand of medicijnen vraagt.

2. In het geval de ingeslotene vraagt om medische bijstand van zijn eigen arts, stelt de ambtenaar die arts daarvan op de hoogte.

(...)"

Bij het uitoefenen van haar taken draagt de politie er, blijkens artikel 25 van de Ambtsinstructie, zorg voor dat personen die onmiddellijk gevaarlijk zijn hetzij voor de openbare orde, veiligheid of gezondheid, hetzij voor zichzelf, van openbare plaatsen worden verwijderd en zo mogelijk worden overgedragen aan het eigen zorgkader. Indien de politie weet of vermoedt dat een persoon die gevaar voor zichzelf of anderen veroorzaakt geestelijk gestoord is, waarschuwt zij een arts. Op grond van artikel 24 van de Ambtsinstructie draagt de politie er verder zorg voor dat personen met lichte verwondingen of ziekteverschijnselen, of personen ten aanzien van wie twijfel op dit punt bestaat, de weg wordt gewezen naar een huisarts of de EHBO. Indien noodzakelijk, bemiddelt de ambtenaar bij het verkrijgen van passend vervoer. De politieambtenaar draagt er verder zorg voor dat personen met ernstige verwondingen en bewustelozen per ambulance naar het ziekenhuis worden vervoerd.